

ناصر فکوهی

استاد گروه انسان‌شناسی دانشکده علوم اجتماعی ایران

انسان‌شناسی

اندیشمندان، نظریه و گنش

مجموعه مقالات و گفتگوها

سرشناسه	فکوهی، ناصر، ۱۳۳۵ -
عنوان و نام پدیدآور	انسان‌شناسی: اندیشمندان، نظریه و گنش مجموعه مقالات و گفتگوها/ ناصر فکوهی
مشخصات نشر	تهران: اندیشه احسان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۵۴۷ ص: ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۰۲۶-۹۷-۰
موضوع	فیفا
موضوع	انسان‌شناسی — مقاله‌ها و خطابه‌ها
شناسه افزوده	ناصر فکوهی استاد گروه انسان‌شناسی دانشکده علوم اجتماعی ایران است
رده بند: کنگره	Anthropology -- Addresses, essays, lectures
رده ی-ی ری	۱۳۹۸/ف ۸ الف ۸۲۹ GN
شماره کتابشناسی ملی	۳۰۱

انسان‌شناسی: اندیشمندان، نظریه و گنش مجموعه مقالات و گفتگوها

مؤلف: دکتر ناصر فکوهی

دبیر انتشارات: محمدعلی مدنی

تولید فنی: زهرا قربانی

قیمت: ۸۲۰۰۰ تومان

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸ شمارگان: ۵۰۰

چاپ و نشر: هوران

طراح و گرافیک: پرویز بیانی صفحه آرایی: منیره امیری مقدم

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً و جزئاً جایز نیست. صوت، تصویر و انتشار

الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

دفتر نشر: تهران، خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، ط ۲، واحد ۵۰۷

تلفن: ۰۰۲-۶۶۴۶۶۰۰۲ - تلگرام: ۰۰۲-۹۱۹۱۵۵۱۸۰۲ - سایت: www.andishehsan.com

فروشگاه: تهران، خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، طبقه همکف، واحد ۳۰۷

تلفن: ۰۰۱-۶۶۴۶۶۰۰۱ - [sociologybookstore](http://sociologybookstore.com) andishe_ehsan

فهرست مطالب

پیش گفتار.....	۹
فصل اول: فرد، روشنفکران.....	۱۱
قرن بیستم، قرن روشنفکران.....	۱۱
علوم انسانی و روشنفکران.....	۳۵
ادوارد سعید فلسفی بر سر دانه.....	۵۳
ادوارد سعید روشنفکران و قدرت.....	۵۸
اریک ج. هابزبوم: تاریخ و روش سوسیالیزم.....	۶۵
انسان‌شناسی و میراث فروید.....	۷۷
ایوان ایلچ: نقد رادیکال جهان مدرن.....	۸۴
پیر بوردیو: پرسمان دانش و روشنفکری.....	۸۹
پل ریکور: شناخت خود و اخلاق کنش.....	۱۱۰
رویکرد تفسیری در انسان‌شناسی کلیفورد گیرتز.....	۱۲۰
هانری لوفبور: فیلسوف و پژوهشگر.....	۱۴۴
فصل دوم: گفتمان انسان‌شناختی.....	۱۵۵
انسان‌شناسی و گفت و گوی تمدنها.....	۱۵۵
پیش انسان‌شناختی.....	۱۷۵
تحلیل گفتمان در انسان‌شناسی.....	۱۹۵
انسان‌شناسی و پسا مدرنیسم.....	۲۱۸
نتیجه‌گیری.....	۲۲۶
«مردم‌شناسی»، میراث استعمار فرانسوی و بریتانیایی در ایران.....	۲۲۸

فصل سوم: اسطوره‌ها و مبادله نمادین ۲۳۵

از اسطوره تا جشن ۲۳۵

انسان‌شناسی خاطره و آیین ۲۸۱

انسان‌شناسی و تابو ۳۰۶

بدن و قدرت ۳۲۷

پویایی ممنوعیت‌ها و تعلق‌ها در حوزه مبادله ۳۵۹

تحلیل ساختارگرایانه یک اسطوره سیاسی ۳۷۹

انسان‌شناسی سحر و جادو: ژان فاووره ساددا ۴۰۶

فصل چهارم: گفتار انسان‌شناختی در کنش اجتماعی ۴۱۵

انسان‌شناسی کابری ۴۱۵

درباره انسان‌شناسی هنر: منگو با ناصر فکوهی ۴۳۵

انسان‌شناسی هنر در ایران ۴۵۰

نگاهی بر پوپولیسم و دموکراسی ۴۶۱

تناقض تکثرگرایی فرهنگی و نولیبرالیسم ۴۷۹

جنبش دانشجویی: اسطوره یا واقعیت؟ ۴۹۰

سیاست: از مناسک تا سبک زندگی ۴۹۶

عدالت و دانشگاه ۵۰۷

نمایه ۵۱۵

پیش گفتار

تقلیل گرایم روش‌های نگری و ساختن و پرداختن کلیشه‌های فکری و اندیشه‌های حاضر و آماده‌ای که در قالب‌هایی از پیش تعیین شده، براساس اصول غیرقابل انکار و تجربه شده، مورد اجماع قرار می‌گیرند، دردی را از هیچ‌کس دوا نمی‌کنند، اما برای برخی از کسان سودمند هستند.

دغدغه نگارنده در اصول و ال‌ها نویسنده‌گی، صرفاً نوشتن برای نوشتن، برای ایجاد الگوهای تقلیل‌یافته‌ای که بر الگوهای پیشین افزوده شوند، نبوده است، بلکه هر کتابی برای او، «حادثه‌ای» بوده، تلاشی برای گرد آوردن اندیشه‌هایی که در تقابل و رودرروی با واقعیت‌های اجتماعی، با «نیاز»هایی حقیقی به اندیشه در جامعه، ارائه شد، شکل گرفته و تبیین یافته‌اند.

از این رو، برخلاف کلیشه‌های مرسوم که از بوی «پراکنده» سخن می‌گویند، زیرا در فضا یا در زمان، تقسیم شده‌اند و ظاهراً این تقسیم مانع از گرد آمدن دوباره آن‌ها در فضا و مکان واحدی، جز با همین عنوان مشروعیت دهنده، می‌شود به دستمان آنچه اهمیت دارد، اندیشه در ابعاد چندگانه‌اش و همین «پراکنش» است که می‌تواند واقعیت اندیشه را در خودانگیخته‌ترین و زنده‌ترین و نزدیک‌ترین شکلش با واقعیت واقعی بازسازی کند. «نظام» در نهایت، به‌ویژه آنچه «نظم آکادمیک» خوانده می‌شود، بیشتر در پی آن است که نوعی از تقلیل‌گرایی، در ترک پدیده‌های بیرونی را به یک بعد از این پدیده‌ها، طبعاً با توجیهی علمی، کاهش داده و با قیاس به مشروعیت خود را از جایی دیگر گرفته، بدان مشروعیت دهد.

آنچه در این کتاب و در برخی دیگر از کتاب‌های نگارنده از آن پرهیز شده، همین بوده است و آنچه بر آن اصرار بوده، آنکه این «پراکنده‌گی»، که تنها یکی از دلایل آن، نبود نهادها، ساختارها و امکانات پایه‌ای و اساسی برای حمل اندیشه و سامان دادن به اندیشه علمی در جامعه‌ای است که ما در آن به کار می‌پردازیم، به‌گونه‌ای جبران شود.

از این رو، در این کتاب تلاش شده است که نوشته‌ها و گفتارها و یادداشت‌ها و گفتگوهای که هر یک درباره یکی از موضوع‌های اجتماعی است، با دیدی واحد یعنی نگاه انسان‌شناسی

اجتماعی و فرهنگی در چارچوبی منطقی گرد هم بیایند. شیوه خواندن این کتاب بنابراین می‌تواند (اگر نگوییم لازم است) به گونه‌ای باشد که نیاز خواننده ایجاد می‌کند، نمایه‌ها کمکی برای این هدف هستند و خوانش علمی و فرهنگی این اثر همچون آثار دیگری در این رده در این چارچوب معنا می‌یابد.

این راهنما، به صورتی کوتاه عرضه می‌شود، زیرا نگارنده تاکنون بارها از همین روش در کتاب‌های دیگر نیز استفاده کرده است: تقسیم کتاب به بخش‌هایی که در همراهی با هم و جدا از هم معنا پیدا کرده و می‌توانند به صورت‌هایی بسیار گوناگون در مسیرهای خوانشی متفاوت قرار بگیرند. در این میان «قاب»‌هایی که در کتاب تعبیه شده و بیشتر آن‌ها یادداشت‌هایی از نگارنده، اما برخی از آن‌ها نیز بخش‌هایی از نوشته‌های مهم انسان‌شناسی با ترجمه اوست، راهی دیگر برای حرکت در مری‌آزمایی است که هر خواننده‌ای می‌تواند برای خود در این کتاب تعیین کند.

گفتمان انسان‌شناسی در نهایت، خاص بودن خود را با آزادی دادن به اندیشه نویسنده و اندیشه خواننده برای تأمل بر موضوع‌ها، مهم اجتماعی و رابطه آن‌ها با موضوع‌هایی کاملاً فردی و خرد، تعریف می‌کند. اما این به هیچ وجه به معنای نبود کاستی در این کتاب است و نه به معنی نبود نیاز به نقد کشیده شدن آن به سبیل مفسران که دغدغه‌ای در این زمینه‌ها دارند. نقدهایی که برای ما جز نشانه‌ای از محبت و دوستی نیستند.

در نهایت جای تشکر از دوستان نشر «اندیشه انسان» و دکتر جبار رحمانی مدیر «انتشارات انسان‌شناسی و فرهنگ» هست که در تشویق و انگیزش نگارنده به تدوین این کتاب (که ویراستی جدید، اصلاح شده و با متن‌های تازه از کاری پیشین است) و در نظارت بر انتشار آن به شیوه‌ای علمی بسیار مؤثر بودند و آرزوی آنکه انسان‌شناسی و فرهنگ ایران، به یاری کوشندگان پرتوانی همچون ایشان و دانشجویان و همکاران جوان‌تر، بتواند جایگاه درخوری در کشور و همچون ایران که بدون هیچ اغراقی شاید یکی از بهترین جایگاه‌های جهانی برای چنین رشته‌ای باشد، داشته باشد.

ن.ف.

آبان ۱۳۹۷